

Нашы суайчыннікі ў Паўночна-Заходнім рэгіёне Польшчы

Руслан ЕСІН,
кандыдат
палітычных навук

Суайчыннікі... Што мы ўкладваем у гэтае паняцце? У «Толковом словаре живого великорусского языка» У. Даля даецца наступнае азначэнне: «рожденный в одном отечестве, отчизне; соотчич, нашеземец (своеземец), единоземец (одноземец), соземец, земляк, родович, родич, сородич; рожденный в одном с кем государстве, или в одной губернии, или однодеревенец». «Большой толковый словарь современного русского языка» Д.М. Ушакова адзначае, што «соотечественник – человек, происходящий из той же страны, имеющий то же отечество, что и у другого».

Для аўтара гэтых радкоў суайчыннікі – асобы, якія нарадзіліся ў адной дзяржаве, якія жывуць альбо раней жылі на яе тэрыторыі, якія маюць прыкметы агульнасці мовы, рэлігіі, культурнай спадчыны, традыцый і звычаяў, а таксама нашчадкі згаданых асоб па прамой сыходнай лініі.

У сувязі з тым, што аб'яднанне беларусаў-суайчыннікаў, якія жывуць у розных краінах, жыццёва неабходнае для захавання суверэнітэту і незалежнасці Беларусі, асабліваю актуальнасць набываюць такія навуковыя тэмы, як нарматыўна-прававая база, што рэгулюе парадак узаемадзеяння з суайчыннікамі за мяжой, а таксама ўклад суайчыннікаў і грамадскіх аб'яднанняў беларусаў у захаванне традыцый і культуры ў Паўночна-Заходнім рэгіёне Польшчы

ў XX–XXI стагоддзях. Паўночна-Заходні рэгіён Польшчы, нагадаю, уключае Паморскае, Куяўска-Паморскае, Заходне-Паморскае, Любускае і Велікапольскае ваяводства.

Вельмі важным для Беларусі з'яўляецца далучэнне нашых суайчыннікаў за мяжой, у тым ліку ў Польшчы, да ўдзелу ў сумесных культурных, адукацыйных, спартыўных і эканамічных праектах.

Большасць краін разглядаюць работу з суайчыннікамі як важны кірунак знешняй палітыкі дзяржавы. Прыярытэтная ўвага надаецца фарміраванню нарматыўна-прававой базы і прыняццю мэтавых дзяржаўных праграм па падтрымцы суайчыннікаў за мяжой. Так, у Расіі дзейнічае федэральны закон ад 24 мая 1999 года «Аб дзяржаўнай палітыцы Расійскай Федэрацыі адносна суайчыннікаў за мяжой» у рэдакцыі закона ад 25 ліпеня 2009 года [1]; ва Украіне – закон ад 4 сакавіка 2004 года «Аб статусе замежнага ўкраінца» [2]; у Польшчы – закон ад 7 верасня 2007 года «Аб карце паляка» [3]. У Беларусі ж толькі завяршаецца работа над праектам закона «Аб суайчынніках, якія жывуць за мяжой» [4].

У многіх краінах Еўропы і постсавецкай прасторы рэалізуюцца розныя дзяржаўныя праграмы для суайчыннікаў.

Дзяржаўная праграма па аказанні садейнічання добраахвотнаму перасялен-

ПРА АЎТАРА

ЕСІН Руслан Алегавіч.

Нарадзіўся ў 1969 годзе. Скончыў Мінскае вышэйшае ваенна-палітычнае вучылішча, Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт, Дыпламатычную акадэмію пры МЗС Расійскай Федэрацыі, Акадэмію кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь.

З 1991 года на дзяржаўнай службе: працаваў у Міністэрстве культуры і друку, Міністэрстве замежных спраў Рэспублікі Беларусь.

У 2000–2003 гадах – саветнік па гандлёва-эканамічных пытаннях Пасольства Беларусі ў Венгрыі. З ліпеня 2006 года – генеральны консул Рэспублікі Беларусь у Гданьску.

Кандыдат палітычных навук. Доктарант БДУ.

Аўтар трох манаграфій, шэрагу публікацый па рэгіянальнай праблематыцы ў беларускіх і замежных навуковых выданнях.

ню ў Расійскую Федэрацыю суайчыннікаў, якія жывуць за мяжой, прынята ўказам прэзідэнта Расійскай Федэрацыі 28 чэрвеня 2006 года, разлічана на перыяд з 2006 па 2012 год і накіравана на перасяленне людзей, якія апынуліся пасля распаду СССР за межамі Расійскай Федэрацыі і жадаюць перасяліцца ў Расію [5].

У 2003–2005 гадах урадам Масквы выконвалася комплексная мэтавая сярэнетэрміновая праграма па падтрымцы суайчыннікаў за мяжой. Гэта праграма вызначае аснову дзейнасці ўрада Масквы як суб'екта Расійскай Федэрацыі і ўяўляе сістэму прынцыпаў і прыярытэтаў, накіраваных на вырашэнне стратэгічнай задачы аб'яднання і ўзмацнення «Рускага свету» як сацыякультурнага феномена шляхам падключэння патэнцыялу Масквы да ўтварэння эфектыўнай сістэмы ўзаемадзеяння дзяржаўных, грамадскіх структур і суб'ектаў гаспадаркі сталіцы з расійскай дыяспарай блізкага і далёкага замежжа [6].

Палітычныя партыі і асобныя палітыкі актыўна выкарыстоўваюць у сваіх канцэпцыях факт знаходжання суайчыннікаў за мяжой. У польскім палітычным дыскурсе даўно ўжо з'явілася азначэнне «Палоніі», г.зн. польскага свету, што аб'ядноўвае асоб польскага паходжання незалежна ад тэрыторыі іх пражывання. Гэта звязана з тым, што па-за межамі Польшчы жыве больш як 15 млн. палякаў, у тым ліку немалая частка – на так званых «усходніх тэрыторыях», якія ўваходзяць сёння ў склад Беларусі, Украіны, Літвы і Расіі (Калінінградская вобласць). Пачынаючы з 1990 года Сенат Рэспублікі Польшча выдзяляе фінансавыя сродкі на развіццё Палоніі [7]. У 2006 годзе прадстаўнікі кіруючых колаў прадэкларавалі намер рэалізацыі палітычнай канцэпцыі «IV Рэч Паспалітая».

Пытанні падтрымкі суайчыннікаў за мяжой знаходзяць месца і ў знешнепалітычнай стратэгіі беларускай дзяржавы. У артыкуле 25 главы 2 Закона Рэспублікі Беларусь ад 14 лістапада 2005 года «Аб зацвярджэнні асноўных напрамкаў унутранай і знешняй палітыкі Рэспублікі Беларусь» у якасці адной з асноўных задач знешняй палітыкі адзначана «саздзейнічанне рэалізацыі нацыянальных, культурных і іншых правоў і законных інтарэсаў этнічных беларусаў,

Віцэ-ваявода Паморскага ваяводства М. Аўчарчак і генконсул Беларусі ў Гданьску Р. Есін падчас уручэння юбілейнага медаля «65 год вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў». Ліпень 2009 года

У 1999 годзе была створана Федэральная нацыянальна-культурная аўтаномія «Беларусы ў Расіі». Выхадцы з Беларусі ў Расіі выпускаюць друкаваныя і электронныя выданні, у тым ліку інфармацыйны веснік «Беларусы ў Расіі», газеты «Сябры», «Маланка», «Мая Радзіма» і іншыя. На тэлеканале «МКС-21 канал» выходзіць перадача «Беларускі канал».

выхадцаў з Рэспублікі Беларусь, і асоб, якія ідэнтыфікуюць сябе як беларусаў, а таксама членаў іх сем'яў, якія вырашылі вярнуцца ў Рэспубліку Беларусь на пастаяннае месца жыхарства».

«Без мінулага няма будучыні» – кажа народная прымаўка. І з гэтым цяжка не пагадзіцца, як і з бясспрэчнай ісцінай: «Ты свету не пазнаеш, пакуль не пазнаеш краю свайго». Расійскі акадэмік Д.С. Ліхачоў адзначаў: «Культура як расліна: яна мае не толькі галлё, але і карані. Надзвычайна важна, каб рост пачынаўся менавіта з каранёў». А карані, як вядома, гэта – малая Радзіма, яе гісторыя, культура, быт, уклад, традыцыі. Любоў да роднага краю, веданне яго гісторыі – аснова духоўнай культуры ўсяго грамадства.

Рэформа сялянскага надзельнага землекарыстання ў Расійскай імперыі прывяла да выезду з 1906 па 1914 год звыш 335 тыс. беларусаў у Сібір. Нашчадкі першых перасяленцаў да цяперашняга часу жывуць на тэрыторыі Расіі і аб'яднаны ў шматлікія грамадскія суполкі беларусаў.

Акупацыя ў верасні 1915 года Заходняй Беларусі нямецкімі войскамі, звяржэнне самадзяржаўя, Кастрычніцкая рэвалюцыя 1917 года садзейнічалі актывізацыі барацьбы беларусаў за незалежнасць і суверэнітэт. У выніку ўтварэння Беларускай ССР асобныя беларускія палітыкі – праціўнікі камуністычнай сістэмы, вымушаны былі эмігрыраваць у Германію, Літву, Польшчу і Чэхію. Савецка-польская вайна 1919–1920 гадоў прывяла да акупацыі Польшчай Заходняй Беларусі.

Згодна з перапісам насельніцтва 1931 года, на тэрыторыі міжваеннай польскай дзяржавы пражывала 995 тыс. беларусаў і 558 тыс. палешукоў. Некаторыя вучоныя мяркуюць, што вынікі перапісу не ў поўнай меры адлюстроўваюць рэальную колькасць беларускай нацыянальнай меншасці ў Польшчы. Гісторык Д. Мігун адзначае, што на тэрыторыі Заходняй Беларусі ў 1931 годзе пражывала 4,6 млн. чалавек (беларусаў – каля 70 %, палякаў – 10 %, яўрэяў – 11 %, украінцаў – 4 %, літоўцаў – 2,5 %, рускіх – 2 %), а ў верасні 1939 года – каля 5 млн. чалавек [8, с. 28].

Фотавыстава і выступленне фальклорнага калектыву г. Паставы для суайчыннікаў, якія жывуць на Памор'і. Красавік 2008 года

Другая сусветная вайна стала чарговым цяжкім выпрабаваннем для беларусаў, у тым ліку для тых, хто па розных прычынах вымушаны быў пакінуць этнічную Радзіму. У канцэнтрацыйным лагеры Штутгаф, які размяшчаўся за 35 км ад Гданьска (Данцыга), разам з палякамі, яўрэямі, украінцамі і прадстаўнікамі іншых нацыянальнасцей знаходзіліся і нашы суайчыннікі. Згодна з архіўнымі звесткамі, 1002 выхадцы з Беларусі былі замардаваны ў засценках гэтага канцлагера.

Па ініцыятыве нашых замежных суайчыннікаў і беларускіх дыпламатаў у Польшчы ў музеі «Канцэнтрацыйны лагера Штутгаф 9 мая 2009 года была ўстаноўлена мемарыяльная дошка загінуўшым ураджэнцам Беларусі. На ёй надпіс на беларускай і польскай мовах «Маці-Беларусь сваім забітым дзецям – ахвярам нямецкага фашызму».

Шмат беларусаў змагаліся за вызваленне Польшчы ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, і на польскай зямлі многае робіцца, каб людзі помнілі аб іх подзвігах. Так, праз 65 гадоў удалося ўстанавіць асобу Івана Мазавецкага, які загінуў падчас вызвалення Гданьска 29 сакавіка 1945 года. Цяпер яго прозвішча і імя ўвекавечаны на мемарыяльнай дошцы, што знаходзіцца на могілках савецкіх воінаў у Гданьску.

За ўдзел у баях за вызваленне Памор'я звання Героя Савецкага Саюза ўдастоены ўраджэнец Віцебшчыны камандуючы артылерыяй 70-й арміі 2-га Беларускага фронту генерал-лейтэнант артылерыі І. Бескін і ўраджэнец Магілёва камандзір танкавага батальёна 1-й польскай танкавай брыгады 11-га гвардзейскага танкавага корпуса 1-й гвардзейскай танкавай арміі 2-га Беларускага фронту маёр Ф. Аўхачоў.

На Памор'і жывуць 23 польскія ветэраны – удзельнікі вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Сярод іх і тыя, хто калісьці жыў у Беларусі. У ліпені 2009 года польскім ветэранам былі ўручаны юбілейныя медалі «65 год вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў».

Нашы суайчыннікі разам з прадстаўнікамі рэгіянальных уладаў, ветэранскіх і грамадскіх арганізацый, дыпламатычных і консульскіх устаноў, свяшчэннаслужыцелямі і журналістамі рэгулярна прымаюць удзел у афіцыйных мерапрыемствах, прысвечаных святкаванню вызвалення Польшчы ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

У сувязі з гэтым неабходна асабліва адзначыць важную ролю паморскага аддзялення таварыства дружбы «Польшча – Усход» і яе кіраўніка Ганны Фірлей, свяшчэннаслужыцеляў – архіепіскапа Беларускага і Гданьскага Іакава, архіепіскапа мітрапаліта Гданьскага Славоя Лешака Глудзя, настояцеля праваслаўнай царквы Святога Мікалая ў Гданьску, протаіерэя айца Аркадзія і айца Дарафея ў захаванні памяці аб польскіх і савецкіх воінах, якія загінулі ў час Другой сусветнай вайны.

Пасля вызвалення савецкімі войскамі Польшчы ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў Польскі камітэт нацыянальнага вызвалення (ПКНВ) распачаў перагаворы з кіраўніцтвам

СССР па пытаннях будучай мяжы і абмена насельніцтвам. Дагавор паміж СССР і Польскай Рэспублікай быў падпісаны 16 жніўня 1945 года. Згодна з яго першым артыкулам была ўстаноўлена на падставе рашэння Крымскай канферэнцыі савецка-польская дзяржаўная граніца ўздоўж лініі Керзана і была зроблена дадатковая ўступка: да Польшчы адышла на 17 км частка тэрыторыі Белавежскай пушчы на ўчастку Няміраў – Ялоўка. Аднак новая беларуска-польская мяжа выклікала непрыманне ў досыць значнай часткі насельніцтва абодвух бакоў. Пра выбар людзей сведчыць вынік абмену насельніцтвам. Калі ў 1944–1946 гадах з Польшчы ў Беларусь выехала 27 086 чалавек, то з Беларусі ў Польшчу – 248 782 чалавекі [9, с. 36].

Шматлікая група палешукоў перасялілася з беларускай і ўкраінскай часткі Палесся ў заходні рэгіён Польшчы (цяперашняе Любускае ваяводства), таму старажылы і іх нашчадкі лічаць сябе выхадцамі з Беларусі і Украіны. У Бялжаве існуе музей Палесся і знаходзіцца памятны знак выхадцам з Палесся. Раз у два гады ў гміне Цыбінка праводзіцца з'езд палешукоў.

Стала добрай традыцыяй запрашаць на гэтыя мерапрыемствы беларускіх, украінскіх і польскіх дыпламатаў. Так, у рабоце Трэцяга з'езда палешукоў, які адбыўся 8 мая 2010 года, прымалі ўдзел і беларускія дыпламаты. У рамках мерапрыемства праведзена культурная акцыя «Беларусы – гэта мы». Перад палешукамі выступілі фальклорныя групы з Гомеля і Мінска, таксама былі арганізаваны фотаэкспазіцыі «Партызанскае супраціўленне» і «Малая Беларусь», падрыхтаваныя на аснове матэрыялаў БелТА.

Большасць нашых суайчыннікаў, якія жывуць у паўночнай частцы Польшчы, перасяліліся на Памор'е падчас рэпатрыяцыі 1944–1945 і 1956–1957 гадоў. Многія з іх перажылі савецкія лагеры ў Сібіры і Казахстане. У 1960-я гады ў Гданьск і Шчэцін прызджалі ў пошуках працы беларусы з Падыляскага ваяводства.

Мэр Гданьска П. Адамовіч у сваёй кнізе «Гданьск як прызванне» ўспамінае: «У 1946 годзе з Вільнюса ў Гданьск прыбыў мой бацька Рычард Адамовіч з «даведкай аб эвакуацыі ў Польшчу», якая была выдадзена галоўным упаўнаважаным ПКВН. <...>

Польскі гісторык П. Эберхарт, спасылаючыся на праведзеныя ў 1992 годзе даследаванні, зазначае, што на тэрыторыі Польшчы ў гэты перыяд налічвалася 215 тыс. беларусаў [11]. Паводле ацэнак іншага польскага вучонага М. Халушкі, «у Польшчы пражывае каля 200–230 тыс. беларусаў» [12].

Дарога маёй маці Тэрэзы, яе бацькоў і сясцёр вяла з Смаргоні, Новай Вілейкі ў Лапы, куды перад вайной быў накіраваны яе бацька як чыгуначнік і <...> пазней цераз Эльбланг па цэлым свеце. З трох сясцёр у Гданьск прыехала толькі мая маці» [10, с. 8].

Згодна з перапісам насельніцтва ў Польшчы, які адбыўся ў 2002 годзе (г.зн. на 10 год пазней), толькі 47 640 чалавек былі зарэгістраваны як беларусы па нацыянальнасці. Пры гэтым 40 600 чалавек валодалі беларускай мовай і карысталіся ёю ў штодзённым жыцці. Звыш 15 тыс. выхадцаў з Беларусі жыве ў Паўночна-Заходнім рэгіёне Польшчы [13].

Грамадская дзейнасць беларусаў на Памор'і пачалася ў 1967 годзе ў рамках Беларускага грамадска-культурнага таварыства (БГКТ). З 1970 па 1992 год прадстаўніцтва БГКТ знаходзілася ў Гданьску. У 1971 годзе суайчыннікі арганізавалі курсы беларускай мовы, стварылі аматарскі тэатр і клуб. У выніку колькасць паморскага прадстаўніцтва ўзрасла да 500 чалавек.

Прыняцце Польшчай закона «Аб аб'яднаннях» у 1989 годзе, скарачэнне дзяржаўнага фінансавання грамадскіх аргані-

Літаратурныя чытанні каля памятнага знака Я. Купалу ў Гданьску (выхадцы з Беларусі і студэнты Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта). Ліпень 2009 года

зацы, унутраныя супярэчнасці ў Беларуска-кім грамадска-культурным аб'яднанні прывялі да раздзелу гэтай арганізацыі.

26 сакавіка 1993 года ваяводскі суд г. Гданьска зарэгістраваў новую арганізацыю – Беларускае культурнае аб'яднанне «Хатка». Гэта арганізацыя ажыццяўляе пошук інфармацыі аб жыцці і дзейнасці выхадцаў з Беларусі на Памор'і. Суполка была ініцыятарам устанавлення памятнага каменя ў Гданьску класіку беларускай літаратуры Я. Купалу і прысваення імя беларускага пісьменніка Я. Брыля адной з

вуліц у горадзе Гдыня. «Хатка» арганізоўвае розныя акцыі, у тым ліку з прыцягненнем невялікай групы студэнтаў з Беларусі, якія вучацца ў Гданьскім універсітэце.

Значны ўклад у захаванне нацыянальных традыцый і культуры ўносяць таксама і іншыя грамадскія арганізацыі на Памор'і. Па ініцыятыве грамадскай арганізацыі «Вільня – Гродна» (г. Слупск) 30 ліпеня 2010 года было заключана пагадненне аб супрацоўніцтве паміж гарадамі Гродна і Слупск. На рэгулярнай аснове ў Слупску адбываюцца культурныя мерапрыемствы з удзелам беларускіх артыстаў. У рамках гастрольнага тура Прэзідэнцкага аркестра Рэспублікі Беларусь па Паўночна-Заходнім рэгіёне Польшчы 16 жніўня 2010 года ў Слупску адбыўся канцэрт, прысвечаны 745-годдзю заснавання горада.

У г. Хэлмна (Куяўска-Паморскае ваяводства) дзейнічае фонд «Цэнтр дыялога культур імя Я. Коласа». Асноўныя яго мэты – садзейнічанне ўсебаковаму развіццю дзяцей і моладзі, падтрымка супрацоўніц-

Ганна Фірлей, кіраўнік паморскага аддзялення грамадскай арганізацыі «Польшча-Беларусь», прымае ўдзел у III Рэгіянальным Беларуска-Паморскім эканамічным форуме ў Гданьску. Кастрычнік 2009 года

тва паміж маладзёжнымі арганізацыямі, захаванне еўрапейскай культурнай спадчыны [14].

Суайчыннікі актыўна спрыяюць умацаванню бізнес-кантактаў паміж беларускімі і польскімі рэгіёнамі, асацыяцыямі дзелавага супрацоўніцтва і кампаніямі. Так, віцэ-прэзідэнт гандлёва-прамысловай палаты ў Гожаве-Велькапольскім К. Канановіч, які мае карані на Гродзеншчыне, разам са сваімі калегамі садзейнічае ўстанаўленню кантактаў паміж рэгіянальнымі ўладамі Гомельскай вобласці і Любускага ваяводства. У выніку 7 снежня 2007 года ў г. Жагань было падпісана пагадненне аб супрацоўніцтве

паміж Гомельскай вобласцю і Любускім ваяводствам, якое стварыла прававыя рамкі для пачатку сумеснай работы ў эканамічнай і гуманітарнай сферах [эл.: 15].

У сувязі з актывізацыяй супрацоўніцтва паморскіх ваяводстваў з Беларуссю ў канцы 2008 года група суайчыннікаў і грамадзян Польшчы, якія маюць блізкіх і сваякоў у Беларусі, прыняла рашэнне аб стварэнні грамадскай арганізацыі садзейнічання развіццю эканомікі, культуры, гандлю і турызму «Беларусь – Памор'е». У склад групы ўвайшлі дзеячы культуры і бізнесу, прадстаўнікі вышэйшых і сярэдніх паморскіх навучальных устаноў. Аднак па розных прычынах рэгістрацыйныя дакументы ўжо чатыры разы вярталі на дапрацоўку, у сувязі з чым арганізацыя не можа пачаць сваю дзейнасць.

У 2008–2010 гадах, дзякуючы ініцыятыве гэтай групы, пры падтрымцы беларускіх дыпламатаў было праведзена звыш 100 мерапрыемстваў на беларускую тэматыку на Памор'і. У тым ліку тры рэгіянальныя беларуска-паморскія эканамічныя форумы (2007–2009), звыш 49 прэзентацый турыстычных і санаторна-курортных магчымасцей Беларусі (2008–2010); Дні беларускай культуры ў Слупску (2009); фотавыставы «Беларусь – Польшча: 15 гадоў бліжэй» (2008), «Сакральная архітэктура і жывапіс Беларусі» (2008), «Сучасная Беларусь» (2009); выставы беларускіх мастакоў (2008–2010); выступленні Прэзідэнцкага аркестра, сімфанічнага аркестра Белтэлерадыёкампаніі, заслужанага калектыву Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капэлы імя Р. Шырмы і артыстаў Белдзяржфілармоніі (2008–2010) і іншыя мерапрыемствы.

У пачатку 2011 года на Памор'і плануецца арганізаваць шэраг значных міжнародных і рэгіянальных мерапрыемстваў (VII Міжнародны форум самакіраванняў, V Рэгіянальны Беларуска-Паморскі эканамічны форум, Дні беларускай культуры на Памор'і і іншыя). Як і раней, нашы суайчыннікі будуць прымаць актыўны ўдзел у падрыхтоўцы і правядзенні ўсіх мерапрыемстваў і тым самым садзейнічаць будаўніцтву квітнеючай незалежнай Беларусі.

Такім чынам, на тэрыторыі Паўночна-Заходняга рэгіёна Польшчы жыве другая

па колькасці пасля Беласточчыны група этнічных беларусаў і выхадцаў з Беларусі. У сувязі з гэтым вельмі важна правядзенне комплекснага даследавання дзейнасці суайчыннікаў у гэтым рэгіёне ў 20–30-я гады ХХ стагоддзя. У рамках такога даследавання могуць быць цікавымі наступныя тэмы: жыццё і праца ў г. Данцыгу (Гданьску) заснавальніка польскага клуба Беларускай сялянска-рабочай грамады Б.А. Тарашкевіча; функцыянаванне Цэнтральнага камітэта для барацьбы з яўрэйскімі пагромамі і аказання дапамогі пацярпелым, прыцягнення ўвагі краін Еўропы і Амерыкі да праблемы прадукцыйнага пагромаў (камітэт дзейнічаў ад кастрычніка 1922 года ў Данцыгу) [16]; дыпламатычная дзейнасць І. Лур'е і І. Шаяка, якія таксама былі рэдактарамі інфармацыйных бюлетэняў і газет «Danziger Wochenblatt», «Danziger Stimme» і «Danzigs Handel und Hafen» на нямецкай мове; «Данцигский вестник» і «Данцигский курьер» на рускай мове [17].

Аналіз дзейнасці грамадскіх аб'яднанняў беларусаў у Паўночна-Заходнім рэгіёне Польшчы паказаў, што суайчыннікі праводзяць шматлікія мерапрыемствы, накіраваныя на захаванне нацыянальных традыцый, культуры і мовы; маюць магчымасць вывучаць беларускую мову ў Гданьскім універсітэце; зацікаўлены прыняць удзел у сумесных беларуска-польскіх праектах.

Аднак з-за рознасці поглядаў на ўнутрыпалітычную і сацыяльна-эканамічную сітуацыю ў Беларусі і Польшчы, а таксама асабістых амбіцый некаторых кіраўнікоў грамадскіх аб'яднанняў беларусаў у Польшчы ў цяперашні час немагчыма аб'яднаць суайчыннікаў па пытаннях стварэння вакол Беларусі «пояса добрасуседства».

Для павышэння рэзультатыўнасці работы ў гэтым кірунку мэтазгодна выкарыстоўваць вопыт Польшчы (грамадская арганізацыя «Вспульнота Польска») для ўтварэння грамадскай арганізацыі па падтрымцы беларусаў за мяжой. Важным уяўляецца працягваць практыку адкрыцця беларускіх культурных цэнтраў у суседніх дзяржавах (першы такі цэнтр быў адкрыты ў 2009 годзе ў Польшчы). Патэнцыял суайчыннікаў можа быць выкарыстаны для рэалізацыі такіх сумесных праектаў, як Беларускі

гандлёва-лагістычны цэнтр на Памор'і, Беларускі інфармацыйна-турыстычны цэнтр у Гданьску, Беларускі інфармацыйны партал у польскім дамене Інтэрнэту. ─

ЛІТАРАТУРА

1. Федеральный закон «О государственной политике Российской Федерации в отношении соотечественников за рубежом» [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://www.referent.ru/1/12423>. – Дата доступу: 2010.VIII.11.
2. Закон Украины «О статусе заграничного украинца» от 4 марта 2004 года [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://www.cons-ukr.ru/ru/page/zakon-ukrainy-o-statusе-zagranichnego-ukraintsа-O>. – Дата доступу: 2010.VIII.11.
3. Закон Республики Польша «О карте поляка» от 7 сентября 2007 года [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://publikacje.poland.gov.pl/files/banery/KPРosja.pdf>. – Дата доступу: 2010.VIII.11.
4. Пресс-конференция Уполномоченного по делам религий и национальностей Республики Беларусь Л.П. Гуляко в режиме online на сайте БелТА (02.12.2009) [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://pravo.by/showtext.asp?1259755252446>. – Дата доступу: 2010.VIII.11.
5. Указ Президента Российской Федерации от 22 июня 2006 года, Москва, № 637 «О мерах по оказанию содействия добровольному переселению в Российскую Федерацию соотечественников, проживающих за рубежом» // Российская газета. – 28 июня 2006 года.
6. Московский дом соотечественника. Раздел: Программы [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://www.mosds.ru/Meria/meria_komp_prog1/shtml. – Дата доступу: 2010.VIII.11.
7. Гулевич, В. Диаспоральная политика Польши на «Восточных территориях» / В. Гулевич // Интернет-портал Института русского зарубежья (www.russkie.org) [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://www.russkie.org/index.php?module=fullItem&id=18320>. – Дата доступу: 2010.VIII.11.
8. Мигун, Д. 17 сентября в истории страны / Мигун Д. // Беларуская думка. – 2009. – № 9. – С. 28–32.
9. Барабаш, В. По живому. Процесс установления белорусско-польской границы в 1944–1945 годах / В. Барабаш // Беларуская думка. – 2009. – № 9. – С. 33–37.
10. Adamowicz, P. Gdańsk jako wyzwanie / P. Adamowicz. – Gdańsk, 2008.
11. Eberhardt, P. Między Rosją a Niemcami. Przemiany narodowościowe w Europie Środkowo-Wschodniej w XX wieku / P. Eberhardt. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1994. – 182 s. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://pl.wikipedia.org/wiki/bla%C5%82orusini_w_Polce. – Дата доступу: 2010.XII.28.
12. Hołuszko, M. Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce / M. Hołuszko // Społeczeństwo Otwarte. – 2004. – № 6. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://pl.wikipedia.org/wiki/bla%C5%82orusini_w_Polce. – Дата доступу: 2010.XII.28.
13. Афіцыйны вэб-сайт Галоўнага статыстычнага ўпраўлення Польшчы [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://www.stat.gov.pl>. – Дата доступу: 2010.IX.08.
14. Афіцыйны вэб-сайт Фонда «Цэнтр дыялога культур імя Я. Коласа» [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://fdck.pl/155?Statut>. – Дата доступу: 2010.IX.07.
15. Есин, Р.О. Северо-Западный регион Польши – шаги сближения с белорусскими регионами (2006–2009 гг.) / Р.О. Есин; научн. ред. С.В. Решетников. – Минск: Аверсэв, 2010. – 144 с.
16. Смиловицкий, Л. Погромы в Турове / Л. Смиловицкий [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://berkovich-zametki.com/Nomer16/Smilovicky1.htm>. – Дата доступу: 2010.IX.02.
17. Chodubski, A. Recenzje: Głogowska, H. Białorusini na Wybrzeżu Gdańskim. Wydawnictwo Adama Marszałka, Toruń, 2003. – ss. 262 / A. Chodubski [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://kamunikat.org/download.php?item=2187-19.pdf>. – Дата доступу: 2010.IX.02.